

พระราชบัญญัติ

การเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปจากภัยอันตรายในการเดินเรือ

พ.ศ. ๒๕๔๗

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๗

เป็นปีที่ ๕๙ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้
ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปจากภัยอันตรายในการเดินเรือ
พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล
ซึ่งมาตรา ๒๕ ประกอบกับมาตรา ๔๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้
โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา
ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปจากภัยอันตราย
ในการเดินเรือ พ.ศ. ๒๕๔๗”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“ความเสียหายทั่วไป” หมายความว่า ความสูญเสีย หรือความเสียหายอย่างหนึ่งอย่างใดที่เป็นผลโดยตรงจากการเสียสละทรัพย์สิน หรือค่าใช้จ่ายเป็นกรณีพิเศษ ซึ่งจงใจกระทำขึ้นตามสมควรเพื่อปกป้องรักษาเรือและทรัพย์สินที่เผชิญภัยอันตรายร่วมกัน

“เรือ” หมายความว่า เรือที่มีลักษณะสำหรับใช้ในทะเล

“เจ้าของเรือ” หมายความว่า ผู้มีกรรมสิทธิ์ในเรือ เว้นแต่กรณีมีการเช่าหรือเช่าซื้อเรือ ให้หมายถึงเฉพาะผู้เช่าหรือผู้เช่าซื้อซึ่งควบคุมและครอบครองเรือโดยพลแห่งสัญญาชั้น

“ผู้ประเมิน” หมายความว่า ผู้ซึ่งมีความรู้ความสามารถหรือประสบการณ์ในด้านการประเมินความเสียหายทั่วไปซึ่งเจ้าของเรือ ผู้ได้รับความเสียหายทั่วไป หรือผู้มีส่วนได้เสียอื่นใด แล้วแต่กรณี แต่งตั้งให้ดำเนินการประเมินความเสียหายทั่วไปและกำหนดส่วนเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปตามพระราชบัญญัตินี้

“ผู้ที่ต้องร่วมเฉลี่ยความเสียหายทั่วไป” หมายความว่า เจ้าของเรือและเจ้าของทรัพย์สินซึ่งเรือหรือทรัพย์สินของตนรอดพ้นจากภัยอันตราย และสามารถเดินทางไปถึงท่าปลายทางหรือถึงท่าที่การเดินทางต้องสิ้นสุดลงตามมาตรา ๖

มาตรา ๔ หลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดส่วนเฉลี่ยความเสียหายทั่วไป ให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่จะมีการตกลงกันเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดส่วนเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปเป็นอย่างอื่น

บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ไม่กระทบกระเทือนถึงความสมบูรณ์ของการเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปที่มูลกรณีเกิดขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

การใช้สิทธิเรียกร้องในการเฉลี่ยความเสียหายทั่วไป

มาตรา ๖ ในกรณีที่เรือหรือทรัพย์สินรอดพ้นจากภัยอันตราย และสามารถเดินทางไปถึงท่าปลายทางหรือถึงท่าที่การเดินทางต้องสิ้นสุดลง เจ้าของเรือและเจ้าของทรัพย์สินที่รอดพ้นจากภัยอันตรายดังกล่าวจะต้องร่วมเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปกับผู้ได้รับความเสียหายทั่วไป

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่กรณีดังต่อไปนี้

(๑) ทรัพย์สินที่รอดพ้นจากภัยอันตรายเป็นสัมภาระหรือของใช้ส่วนตัวของผู้โดยสารหรือคนประจำเรือ หรือไปรษณีย์ภัณฑ์

(๒) ความเสียหายเกี่ยวกับมลภาวะ ยกเว้นค่าใช้จ่ายที่ตามหลักปฏิบัติเกี่ยวกับการพาณิชย์ระหว่างประเทศซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปให้นำมาเฉลี่ยได้

มาตรา ๗ ลิทธิเรียกร้องในการเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปจะยังคงมีอยู่แม้ว่าภัยอันตรายจะเกิดขึ้นจากความผิดของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่เผชิญภัยอันตรายร่วมกัน

ความในวรรคหนึ่งไม่ตัดสิทธิของผู้ที่ต้องร่วมเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากผู้ที่ทำให้เกิดความเสียหายทั่วไปหรือยกความเสียหายทั่วไปนั้นเป็นข้อต่อสู้

มาตรา ๘ เจ้าของเรืออาจเรียกให้มีการเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปจากผู้ที่ต้องร่วมเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปภายในเวลาอันควรนับแต่วันที่การเดินทางสิ้นสุดลง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดส่วนเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปตามหมวด ๒

ถ้าเจ้าของเรือมิได้ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เมื่อผู้ได้รับความเสียหายทั่วไปบอกกล่าวเป็นหนังสือให้เจ้าของเรือดำเนินการแล้ว แต่เจ้าของเรือไม่ดำเนินการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำบอกกล่าว ผู้ได้รับความเสียหายทั่วไปอาจเรียกให้มีการเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปจากผู้ที่ต้องร่วมเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปได้โดยตรง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดส่วนเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปที่คู่กรณีจะได้ตกลงกัน หรือนำคดีสู่ศาล

หมวด ๒

หลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดส่วนเฉลี่ยความเสียหายทั่วไป

มาตรา ๙ ในกรณีที่เจ้าของเรือเรียกให้มีการเฉลี่ยความเสียหายทั่วไป ให้เจ้าของเรือดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) แต่งตั้งผู้ประเมิน และ

(๒) มีหนังสือแจ้งพฤติการณ์แห่งความเสียหายทั่วไป และชื่อกับสถานที่ติดต่อของผู้ประเมินที่ตนแต่งตั้ง ไปยังเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่เผชิญภัยอันตรายร่วมกันเท่าที่อาจทราบได้จากเอกสารการขนส่งหรือหลักฐานอย่างอื่นที่อยู่ในความครอบครองของตน

มาตรา ๑๐ เมื่อเจ้าของเรือได้ดำเนินการตามมาตรา ๙ แล้ว ให้เจ้าของเรือมีสิทธิยึดหน่วงทรัพย์สินของผู้ที่ต้องร่วมเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปที่บรรทุกอยู่บนเรือไว้จนกว่าผู้ที่ต้องร่วมเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปนั้นได้ร่วมเฉลี่ยความเสียหายทั่วไป หรือมอบหลักประกันตามควรอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) เงินสด

(๒) หนังสือค้ำประกันของธนาคารหรือผู้รับประกันภัย หรือ

(๓) เอกสารอย่างอื่นซึ่งมีข้อความแสดงว่าผู้ออกเอกสารนั้นจะร่วมเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปตามจำนวนที่จะได้กำหนดขึ้น

มาตรา ๑๑ เมื่อได้รับแจ้งตามมาตรา ๕ (๒) แล้ว ให้เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินซึ่งได้รับความเสียหายทั่วไปแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ประเมินทราบถึงรายละเอียดของความเสียหายทั่วไปพร้อมหลักฐานภายในหกเดือนนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

มาตรา ๑๒ ผู้ประเมินอาจร้องขอให้ผู้ที่ต้องร่วมเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับมูลค่าทรัพย์สินของตนภายในสิบสองเดือนนับแต่วันที่ได้รับการร้องขอ

มาตรา ๑๓ ในกรณีที่เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินซึ่งได้รับความเสียหายทั่วไปไม่ดำเนินการตามมาตรา ๑๑ หรือผู้ที่ต้องร่วมเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปไม่ดำเนินการตามมาตรา ๑๒ ผู้ประเมินมีสิทธิประเมินความเสียหายทั่วไปและมูลค่าของทรัพย์สินที่รอดพ้นจากภัยอันตรายตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏแก่ตน ซึ่งเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินซึ่งได้รับความเสียหายทั่วไปหรือผู้ที่ต้องร่วมเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปจะได้แย้งได้ต่อเมื่อการประเมินนั้นไม่ถูกต้องอย่างชัดเจน

มาตรา ๑๔ ผู้ที่ต้องร่วมเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปแต่ละรายจะต้องรับผิดชอบในค่าตอบแทนผู้ประเมินและค่าใช้จ่ายตามสมควรที่ผู้ประเมินได้ใช้ในการประเมินความเสียหายทั่วไปและกำหนดส่วนเฉลี่ยความเสียหายทั่วไป โดยให้นำค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายดังกล่าวมารวมกับจำนวนความเสียหายทั่วไปที่ประเมินได้ตามมาตรา ๑๓ หรือมาตรา ๑๔ แล้วแต่กรณีด้วย

มาตรา ๑๕ ความเสียหายทั่วไปซึ่งผู้ที่ต้องร่วมเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปแต่ละรายต้องรับผิดชอบจะเท่ากับอัตราส่วนระหว่างจำนวนความเสียหายทั่วไปที่เกิดขึ้น กับมูลค่ารวมของเรือและทรัพย์สินทั้งหมดคูณด้วยมูลค่าเรือหรือทรัพย์สินของตน

มาตรา ๑๖ การประเมินมูลค่าหรือมูลค่ารวมของเรือและทรัพย์สินตามมาตรา ๑๕ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) การประเมินมูลค่าเรือหรือทรัพย์สินที่ไม่ใช่สินค้า ให้ถือมูลค่าสุทธิที่แท้จริงของเรือและทรัพย์สิน ณ เวลาและท่าที่การเดินทางต้องสิ้นสุดลง โดย

(ก) ในการประเมินมูลค่าเรือ มิให้นำค่าเสียหายที่เกิดจากการขาดประโยชน์หรือการเสื่อมสิทธิในรายได้ที่เกิดจากเรือมารวมคำนวณด้วย

(ข) ในกรณีที่ความเสียหายทั่วไปเกิดขึ้นโดยการเสียสละส่วนหนึ่งส่วนใดของเรือหรือทรัพย์สิน ให้นำจำนวนความเสียหายทั่วไปที่ได้จากการประเมินตามหลักเกณฑ์ในมาตรา ๑๗ (๑) และ (๓) มารวมกับผลการประเมินตาม (๑) (ก) ด้วย

(๒) การประเมินมูลค่าทรัพย์สินที่เป็นสินค้า ให้ถือมูลค่า ณ เวลาที่ขนถ่ายจากเรือ โดย

(ก) ในกรณีที่มิมีใบกำกับสินค้าที่ออกให้แก่ผู้รับสินค้า ให้ถือเอาราคาที่ปรากฏในใบกำกับสินค้านั้น แต่ถ้าหากมีความเสียหายเกิดขึ้นแก่สินค้านั้นก่อนหรือขณะที่ขนถ่ายจากเรือ ให้หักจำนวนความเสียหายนั้นจากราคาที่ปรากฏในใบกำกับสินค้านี้

(ข) ในกรณีที่ไม่มีใบกำกับสินค้าตาม (๒) (ก) ให้ถือเอาราคาขณะที่บรรทุกลงเรือ หักด้วยจำนวนความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่สินค้านั้นก่อนหรือขณะที่ขนถ่ายจากเรือ หากมีค่าใช้จ่ายในการประกันภัยและค่าระวางที่เจ้าของสินค้าหรือผู้มีส่วนได้เสียในสินค้าได้จ่ายไป ให้นำมารวมคำนวณด้วย

(ค) ในกรณีที่ความเสียหายทั่วไปเกิดขึ้นโดยการเสียสละสินค้า ให้นำจำนวนความเสียหายทั่วไปที่เกิดขึ้นกับสินค้านี้ที่ได้จากการประเมินตามหลักเกณฑ์ในมาตรา ๑๗ (๒) มารวมคำนวณเป็นมูลค่าสินค้าตาม (๒) (ก) หรือ (ข) ด้วย

มาตรา ๑๗ การประเมินจำนวนความเสียหายทั่วไปที่เกิดขึ้นจากการเสียสละทรัพย์สินให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) การเสียสละส่วนหนึ่งส่วนใดของเรือ ให้ถือราคาค่าซ่อมแซมตามสมควร ในกรณีที่ไม่มีค่าซ่อมแซม ให้ถือเอาผลต่างระหว่างราคาของเรือในสภาพปกติกับสภาพที่เสียหายเมื่อมาถึงท่าปลายทางหรือถึงท่าที่การเดินทางต้องสิ้นสุดลง ทั้งนี้ ไม่เกินประมาณการค่าซ่อมแซมตามสมควร

(๒) การเสียสละสินค้าบนเรือ ให้ถือเอาราคา ณ เวลาที่ขนถ่ายจากเรือ โดยพิจารณาจากราคาสินค้าที่ถูกเสียสละตามที่ปรากฏในใบกำกับสินค้าที่ออกให้แก่ผู้รับสินค้า หากไม่มีใบกำกับสินค้า เช่นว่านั้น ให้ถือเอาราคาขณะที่บรรทุกลงเรือ ทั้งนี้ ถ้ามีค่าใช้จ่ายในการประกันภัยและค่าระวางที่เจ้าของสินค้าหรือผู้มีส่วนได้เสียในสินค้าได้จ่ายไป ให้นำมารวมคำนวณด้วย

ในกรณีที่มีการขายสินค้านั้นก่อนเวลาขนถ่ายจากเรือและไม่มีการตกลงกำหนดจำนวนความเสียหายทั่วไปไว้เป็นอย่างอื่น ให้นำเงินได้สุทธิจากการขายสินค้านั้นมาหักออกจากราคาดังกล่าว

(๓) การเสียสละทรัพย์สินอย่างอื่นนอกจากทรัพย์สินตาม (๑) หรือ (๒) ให้ถือราคาทรัพย์สินดังนี้

(ก) ในกรณีที่ทรัพย์สินนั้นเสียหายโดยสิ้นเชิง ให้ถือราคาท้องตลาดของทรัพย์สินนั้น ณ ท่าปลายทางหรือท่าที่การเดินทางต้องสิ้นสุดลง

(ข) ในกรณีที่ทรัพย์สินนั้นเสียหายบางส่วน ให้ถือราคาค่าซ่อมแซมหรือผลต่างระหว่างราคาท้องตลาดของทรัพย์สินนั้นในสภาพปกติกับสภาพที่เสียหาย

(๔) การเสียสิทธิในค่าระวาง ค่าเช่า ค่าโดยสาร หรือค่าตอบแทนอย่างอื่นที่จะได้รับตามสัญญาอันเนื่องมาจากการเสียสละทรัพย์สิน ให้ถือเอาจำนวนสุทธิของค่าระวาง ค่าเช่า ค่าโดยสาร หรือค่าตอบแทนอย่างอื่นที่พึงจะได้รับหากไม่มีความเสียหายทั่วไปเกิดขึ้น

มาตรา ๑๘ การประเมินจำนวนความเสียหายทั่วไปที่เป็นค่าใช้จ่ายเป็นกรณีพิเศษ ให้ถือจำนวนค่าใช้จ่ายตามสมควร และให้รวมถึงจำนวนเงินรางวัลการช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเล ไม่ว่าการช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเลนั้นกระทำโดยมีสัญญาหรือไม่ก็ตาม

จำนวนค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเพื่อแทนที่ค่าใช้จ่ายเป็นกรณีพิเศษตามวรรคหนึ่ง ให้ถือเป็นจำนวนค่าใช้จ่ายที่สามารถนำมาเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปได้ ทั้งนี้ จะต้องไม่เกินจำนวนที่จะพึงเป็น หากมีการใช้จ่ายเป็นกรณีพิเศษเกิดขึ้น

มาตรา ๑๙ ผู้ได้รับความเสียหายทั่วไปมีสิทธิได้รับดอกเบี้ยในจำนวนความเสียหายทั่วไปนับแต่วันที่มีการเสียสละทรัพย์สินหรือได้ใช้จ่ายเป็นกรณีพิเศษ แล้วแต่กรณี

หมวด ๓

คดีเกี่ยวกับการเฉลี่ยความเสียหายทั่วไป

มาตรา ๒๐ คดีเกี่ยวกับการเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ

มาตรา ๒๑ สิทธิเรียกร้องในส่วนเฉลี่ยความเสียหายทั่วไป ให้มีอายุความดังนี้

(๑) ในกรณีที่เจ้าของเรือเป็นผู้ใช้สิทธิเรียกร้อง ให้มีกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่แจ้งจำนวนส่วนเฉลี่ยความเสียหายทั่วไป ไปยังผู้ที่ต้องร่วมเฉลี่ยความเสียหายทั่วไป แต่ไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ความเสียหายทั่วไปเกิดขึ้น

(๒) ในกรณีที่ผู้ได้รับความเสียหายทั่วไปเป็นผู้ใช้สิทธิเรียกร้อง ให้มีกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่แจ้งจำนวนส่วนเฉลี่ยความเสียหายทั่วไป ไปยังผู้ที่ต้องร่วมเฉลี่ยความเสียหายทั่วไป แต่ไม่เกินเจ็ดปีนับแต่วันที่ความเสียหายทั่วไปเกิดขึ้น

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

วิษณุ เครืองาม

รองนายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่จารีตประเพณีสากลของการเดินเรือกำหนดให้ผู้ที่ได้รับความเสียหายโดยตรงจากการเสียสละทรัพย์สินหรือผู้ที่เสียค่าใช้จ่ายเป็นกรณีพิเศษเพื่อปกป้องรักษาเรือและทรัพย์สินที่เผชิญอันตรายร่วมกัน มีสิทธิเรียกเฉลี่ยความเสียหายทั่วไป โดยเจ้าของเรือและเจ้าของทรัพย์สินที่พ้นจากอันตรายต้องร่วมเฉลี่ยในความสูญเสียหรือความเสียหาย หรือค่าใช้จ่ายดังกล่าว แต่การปฏิบัติตามจารีตประเพณีสากลของการเดินเรือดังกล่าวยังไม่มีกฎหมายรองรับโดยชัดแจ้ง ทำให้เกิดความไม่ชัดเจนในทางปฏิบัติ ดังนั้น สมควรมีกฎหมายว่าด้วยการเฉลี่ยความเสียหายทั่วไปจากภัยอันตรายในการเดินเรือเพื่อรองรับจารีตประเพณีสากลของการเดินเรือ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้